

Motion till riksdagen 2025/26:3968

av **Ida Karkiainen m.fl. (S)**

med anledning av skr. 2025/26:137 Riksrevisionens rapport om förvar i migrationsprocessen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en handlingsplan för hur styrningen och uppföljningen av förvarsverksamheten ska förbättras för att uppnå ökad effektivitet, måluppfyllelse och rättssäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vidta åtgärder som säkerställer en förbättrad samverkan mellan Migrationsverket och Polismyndigheten när det gäller förvarsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av åtgärder för att säkerställa att kompetensförsörjningen i förvarsverksamheten motsvarar behoven och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av åtgärder för att säkerställa barnperspektivet samt åtgärder för andra utsatta grupper i förvarsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att hålla någon i förvar innebär en inskränkning i den personliga friheten. Därför ställs höga krav på att verksamheten bedrivs på ett effektivt, rättssäkert och humant sätt. Riksrevisionen har i sin granskning av förvarsverksamheten kommit fram till att den inte fungerar effektivt. Riksrevisionen skriver i sin rapport att Migrationsverkets och Polismyndighetens processer inte säkerställer effektiva beslut om vem som ska tas i förvar, myndigheternas samverkan är otillräcklig och Migrationsverket säkerställer inte att förvaren drivs på ett rättssäkert och kostnadseffektivt sätt. Detta beror på brister i

myndigheternas styrning, uppföljning och analys av verksamheten. Detta medför risker för onödigt lidande för individen och för höga kostnader.

Man konstaterar för det första att varken Migrationsverket eller Polismyndigheten har skapat tillräckliga förutsättningar för effektiva och rättssäkra förvarsbeslut. Trots att antalet förvarsplatser är begränsat arbetar inte myndigheterna strategiskt med att prioritera i vilka ärenden förvar ska användas. Detta leder till att personer ibland måste släppas ur förvar för att göra plats för mer angelägna ärenden. Orsaken är dels otillräcklig vägledning, dels att Migrationsverket och Polismyndigheten saknar systematisk uppföljning av hur förvar används och vad åtgärden leder till. Detta gör att myndigheterna inte kan prioritera sina åtgärder utifrån vad som ger effekt. Därmed finns risk för omotiverat höga kostnader för staten och onödigt personligt lidande.

Man konstaterar också att det finns brister i samverkan mellan de ansvariga myndigheterna på flera avgörande punkter inom förvarsverksamheten. Migrationsverket är beroende av Polismyndigheten för att eftersöka, frihetsberöva och transportera personen till förvaret efter beslut, men Migrationsverkets begäran om handräckning prioriteras inte alltid av polisen. Detta leder till att Migrationsverket får svårt att verkställa sina beslut om förvar och att de kan bli liggande i månader och i vissa fall upphävs. Under tiden kan personer hinna avvika. Det saknas även tydliga rutiner för hur förvarsplatser ska fördelas mellan myndigheterna, vilket har lett till en informell ordning där Polismyndigheten ges företräde till förvarsplatserna, oavsett behov. Dessa brister bidrar till ineffektiva processer, förlängda ledtider och risk för minskad framgång i återvändande-arbetet.

Migrationsverket har inte säkerställt att den operativa verksamheten på förvaren är tillräckligt välfungerande. Det förekommer att tvångs- och kontrollåtgärder genomförs rutinmässigt i strid med regelverket, och förvaren lever inte alltid upp till kraven på aktiviteter för de förvarstagna. Dessutom har förvarslokalerna påtagliga variationer i utförande och standard, vilket i sin tur påverkar boendemiljö och säkerhetslösningar. Delvis beror bristerna på att myndighetens styrning av verksamheten är otillräcklig. Migrationsverket har inte satt upp några tydliga mål för den operativa verksamheten på förvaren och inte följt upp verksamheten på ett systematiskt sätt, vad gäller vare sig kvaliteten i verksamheten eller kostnadsutvecklingen. Bristerna beror också på att Migrationsverket inte har säkerställt en kompetensförsörjning som motsvarar behoven. Det finns utmaningar både med att rekrytera och med att behålla rätt kompetens, framför allt vad gäller förvarshandledare. Dessa kompetensutvecklas heller inte i den takt som verksamheten kräver, vilket sammantaget har lett till en utbildningsskuld. Det ökar risken för incidenter och brister i bemötande av de förvarstagna.

Vi menar att den kraftiga kritiken mot styrningen av och samverkan inom förvarsverksamheten också visar på att regeringen inte klarat av den viktiga myndighetsstyrningen. Regeringen har i sin myndighetsdialog inte klarat att visa på de uppenbara brister som funnits och heller inte klarat av att prioritera resurserna så att de berörda myndigheterna kan klara av uppdraget. Det framgår nu med stor tydlighet att regeringens storstilade ambitioner att reformera alla delar av migrationspolitikens område inom en mycket begränsad tidsram har lett till omfattande negativa konsekvenser i den praktiska verksamheten. I stället för väl förankrade och grundligt genomförda förändringar ser vi i förvarsverksamheten ytterligare ett exempel på hur det blir när allt ska göras fort och fel.

Förutom de brister i samverkan mellan myndigheterna som rapporten väl belyser finns även andra brister som nämns i rapporten. Mest uppenbara är de brister som finns

i samverkan med de närmast berörda kommunerna där förvarsverksamheterna är förlagda. Från kommunhåll framförs mycket kritik mot förvarsverksamheten och det saknas en enhetlighet i hur förvarsverksamheten bedrivs och hur samverkan ska ske med berörda kommuner. Det finns också en kritik mot att berörda kommuner inte ges tillräckligt med resurser för det utökade ansvar som faller på de kommuner där förvaren är förlagda.

Även Riksdagens ombudsmän (JO) har nyligen granskat Migrationsverkets förvarsverksamhet på tre platser. Inspektionerna har visat att det finns åtgärder som behöver vidtas avseende den fysiska miljön, tillgången till hälso- och sjukvård, personalens bemötande och kompetens samt särskilda risker för personer med funktionsnedsättning och för personer med andra omvårdnadsbehov. Mot bakgrund av olika incidenter som har inträffat där barn har varit inblandade är det också viktigt att Migrationsverket i förvarsverksamheten säkerställer att barnperspektivet sätts i fokus. Det gäller även åtgärder för andra utsatta grupper, såsom personer med funktionsnedsättningar. Regeringen behöver i sin uppföljning av verksamheten säkerställa att detta också sker.

Ida Karkiainen (S)

Ola Möller (S)

Åsa Eriksson (S)

Arber Gashi (S)

Sanne Lennström (S)

Jessica Rodén (S)